

Օգոստոս 1
1992
Շաբաթ

Երկօրեայ քերթ
Բ արի, քիւ 66 (158)
գինը 2 օ

Երեւան 375010
Հանրապետական 47

դասիչ 69149

hbo 581841, Ֆախս 562941, սելեխ 243266 CIPRISU

Անակնկալ հարձակում Լաչինի միջանցքի ուղղությամբ

Հայերի կողմից 17 զոհ, 3 անհայտ կորստ

Ինչդեռ հաղորդեցին Հայաստանի դաշնապետության նախարարության լրատվական կենտրոնից, հուլիսի 30-ին Լաչինի երջանի Ղոչազ եւ Տիգրի գյուղերի մոտակայքում հայկական ջոկատները արդրեցանական գերակշիռ ուժերի կողմից ենթարկվել են անակնկալ հարձակման, որի հետեւանում ջոկատներից մեկը Երջանում մեջ է ընկել: Ծանր մարտերի ընթացքում Երջանում մեջ ընկած ջոկատը կորցրել է 17 զինվոր, եւս երեքի ծակահարձակում անհայտ է: Մյուս ջոկատներում զոհվել են մեկ եւ վիրավորվել երկու մարդ: Արդրեցանական կողմի կորուստների մասին սվայանքը ձեւակնում են:

Երեկ վերացվեց Արծվաբենի Երջանական

Կոմիտեի գործադիր տնօրէնը

Հայաստանի սահմանամերձ Երջանական իրադրությունը մնում է լարված: Երեկ եւ նախորդ օրը Արդրեցանի կողմից Երջանական կողմից համարադրական հյուսիս-արեւելյան եւ հարավային Երջանների գնդակոծություններն ու հրետակոծությունները:

Կրանտոսեղակ. Հուլիսի 30-ի երեկոյան Արդրեցանից զինվորները փորձել են գրոհել Կրանտոսեղակի Երջանի Ջիլ գյուղի դաշտանական բարձունքները: Հայկական դաշտանական զորքերից 300 մետր հեռավորության վրա Երջանի սահմանադաշտ ուժերին հաջողվել է հուժկու կրակով կանգնեցնել բեմանում: Արդրեցանցիները սխիդված են եղել նահանջել՝ աղով մեկ գոհ եւ մեկ վիրավոր:

Երեկ առավոտյան ժամը 10-ին քաղաքային քանակցություններից հետո վերացվել է Արծվաբենի Երջանական: Հայաստանի Կրանտոսեղակի եւ Արդրեցանի Գեաքթիկի Երջանների ղեկավարությունները Երջանական են քանակցությունները՝ հակամարտության վերջնական կարգադրման նպատակով:

Տաւե. Վերջին երկու օրերի ընթացքում Արդրեցանի թոռուկ Երջանի սարածից անընդհատ ավտոմատներով, գնդացիներով եւ հրետանով փորձ գնդակոծվում են հրետակոծվում են Երջանի սահմանամերձ գյուղերն ու դաշտերը: Չընդհատվող գնդակոծությունների հետեւանում, որոնց մասնակցում են նաեւ գրահամեմաններ, սանկեր ու հետեւանական մարտական մեքենաներ, Երջանի սահմանամերձ սարածներում գյուղահանձնարական աշխատանքն անհնար է դարձել: Վերջին երկու օրերի ընթացքում հայկական կողմից գոհեր եւ վիրավորներ չկան:

Այլ. Հուլիսի 30-ին Նախիջեւանի սարածից գնդակոծվել եւ հրետակոծվել է սահմանամերձ Բարձրունի գյուղը: Տուժածներ չկան:

Գորիս. Երեկ եւ նախորդ օրը Արդրեցանի Ղարաքիլի Երջանում տեղակայված կրակակետերից գրոհակոծվել են Երջանի սահմանամերձ քնակալայրերը: Դրանց հետեւանում երեկ Կոմիտեի դաշտանականներից մեկը զոհվել է:

Գնդակոծվել է նաեւ Մեղրու սահմանադաշտի ուղեկալը: Հայկական կողմից տուժածներ չկան: ■

Կասաղի կռիվներ Մարտակերտի մերձակայքում

Երջանի մեծ մասը վերահսկվում է հայերի կողմից

Ինչդեռ հաղորդում է Ղարաքիլի «Նորություններ» գործակալությունը, հայկական ուժերը Մարտակերտի մոտակայքում գործողություններ են ձեռնարկել Արդրեցանական կրակակետերը ճնշելու համար: Երջանի հիմնական մասը վերահսկվում է հայերի կողմից: Գործակալությունը հաղորդում է նաեւ, թե Արդրեցանական գրոհային ինքնաբերը ուժերը է նեւել խոջալու արձանի վրա: Երկու հոգի զոհվել են, կան ավերածություններ:

Միեւնոյն ժամանակ, Արդրեցանի դաշտանության նախարարությունը հայտնում է, թե անցած օրը Արդրեցանական ուժերին իր հաջողվել է հետ գրավել Դամիրլու, Մաղապուզ եւ Ներքին Հոռաքաղ գյուղերը: Մարտերի ընթացքում խլվել է հայկական երկու T-72 սանկ:

Նախագահը ընդունում է այն մեղադրանքը, թե ինքը մինչեւ հիմա փչ է այցելել Երջաններ

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը Միսիանում եւ Քաջարանում

Մեր զորակից ՀԱՆՐԱՊԵՏՅԱՆԸ հաղորդում է Ղարաքիլից

Հինգաբրի օրը, հուլիսի 30-ին Հայաստանի նախագահը, Երջանական կողմից համարադրական Երջաններ այցելելու իր ծրագիրը, ու երեկոյան ժամանակ Միսիան: Նախագահին ուղեկցում էին Գեաքթիկ խորհրդի նախագահի առաջին տեղակալ Արա Մահալյանը եւ դաշտանական ճակատային Վազգեն Մարգարյանը: Միսիանի Երջանների գործադիր կոմիտեի նախագահ Մայիս Պողոսյանի հետ կարճատև գրույցից հետո նախագահը մոտ մեկ ժամյա հանդիպում ունեցավ Երջանի դաշտանավորների եւ հիմնարկ-ձեռնարկությունների ներկայացուցիչների հետ: Իր ներածական ելույթում նա նշեց, որ ընդունում է այն մեղադրանքը, թե ինքը մինչեւ հիմա Երջաններ է այցելել համարադրական Երջաններ եւ այժմ ձգտում է լրացնել այդ քայլը, ինչը կօգնի իրեն ավելի լավ ծանոթանալ համարադրական մերձին խնդիրներին:

Խոսելով համարադրական սահմանամերձ գոտի վիճակի մասին, նա ասաց, որ քոլոր սահմաններում մեծ է մեղադրանքը դրությունը: Նախագահը խոսեց նախագահի հարցերին նեւ, որ տեղեւում անդադարեալում ԵԱՀԿ-ի, ՄԱԿ-ի Երջանակներում, որոնցից Կարաքիլում տեղակայվել է միջազգային խաղաղարար ուժեր: «Եթե մեր Երջանները, որոնցից չդալվածանում մեր ազգին», ասաց նախագահը: Նա նեւ նաեւ, որ Կարաքիլում խնդիրը դաշտանակում լուծել հնարավոր չէ, եւ դա մեծ է գիտակցել կոմիտեիսմ մերեալում երկրները: Նախագահը խոսեց նաեւ Լեւոնային Կարաքիլի սահմանի երկայնքով խաղաղարար ուժերի տեղաբաշխման նպատակահարմարության մասին:

Հոռուի հերթական նիստն սկսվեց

Երեկ Հոռուում սկսվեց Լեւոնային Կարաքիլի կոմիտեի նիստը Միսիանի խորհրդատուի նախադասական հերթական հանդիպումը ԼՂՀ-ի, Հայաստանի եւ Արդրեցանի միջեւ, մասնակցությամբ Ռուսաստանի, Մ. Նահանգների, Ֆրանսիայի եւ Թուրքիայի ներկայացուցիչների:

Հարավսլավիայից 2 միլիոն փախսական

Հարավսլավական արքերի համարած տոյություններում վերջին 1 արվա ընթացքում դաշտանակող կողմերի հետեւանում երկրից հեռացած փախսականների քիվն արդեն հասել է 2 միլիոնի: Երբ դաշտանակող արքերը տեսություններ, մեծ վում կայացած խորհրդատուից հետո, որը նվիրված էր փախսականների խնդրին, դաշտանակող հասուկ վարելք տրամադրել նրանց օգնելու համար: Մինչ այդ, երկու կողմից 20 քեռնասարներ մարդասիրական օգնությամբ մեծ մարտեր: Դա օգնության ցարդ մեծագույն անակոթություն էր ցամաքային տեղ հասած:

Սարատեյի օդանավայանը ռմբակոծվեց

ՄԱԿ-ի խաղաղարար զորքի տեղակայումից հետո առաջին անգամ Սարատեյի օդանավայանում ընկած քնակային քաղաքային ուժերը, որոնցից մի կանխը կենտրոնացրել էին ինքու, ստիպելով փակել օդանավայանը 24 ժամյա համար: Սերբերն ու իսլամները կասաղի կողմից են մղում Կարաքիլում:

Իսրայելը հարվածեց հարավային Լիբանանին

Իսրայելյան «Բնի» ռազմաօդանավերը հինգաբրի օրը ռմբակոծեցին հարավային Լիբանանում մի Երջան գյուղեր, որտեղ իրանական Զբզբուլի կազմակերպությունը կարելու հետեւանում: 6 քնակային վիրավորվեցին: Զբզբուլից նույն օրը լիբանանյան քանակին էր համեմատել իր գլխավոր կենտրոնացրել: Մյուս կողմից, Իսրայելում հայտնեցին, թե Վեհիզցանցից հրավեր են ստացել առաջիկա օգոստոսի 24-ին Մ. Նահանգների մայրաքաղաքում մասնակցել արաբ-իսրայելյան քանակցությունների 6-րդ փուլին: Բանակցությունները կեսեն մինչեւ սեպտեմբերի 13-ը:

Շարունակվում է Հայաստանի սնեստության անկումը

Ինչդեռ հայտնում է Հայաստանի վիճակագրությունը, Երջանական կողմից համարադրական անկումը, ժողովրդական սնեստության քոլոր քնակայիններում դաշտանակում է իրավիճակի հետագա վաթարացման միտումը: Վիճակագրական վարչության հաղորդագրության մեջ քեղում են չիտասողող սվայներ՝ առաջին կիսամյակում ազգային եկամուտը անցյալ արվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ կրճատվել է գրեթե 47 տոկոսով, ազգային համախառն արտադրանքը նվազել է ավելի քան 43 տոկոսով:

Սաղղամ Հուսեյնը դաշտանակող իր արագործնախարարին

Իրաի նախագահ Սաղղամ Հուսեյնը դաշտանակող իր արագործնախարարին, երկրի կառավարության մեջ անցկացնելով դաշտանակող վերաբաշխում: Արեւմտյան դաշտանակող համաձայն, կառավարական փոփոխությունները արագործներում են ՄԱԿ-ի սանկցիաների հետեւանում Իրանում առաջ եկած ներքին դժվարությունները: Մյուս կողմից, ՄԱԿ-ի դաշտանակող երեկ Իրաիին մեղադրեցին երկրի հարավային Երջանների Երա ազգաբնակչության քնակալայրերը ռմբակոծելու համար: ■

Բարոնուկի Զոկար Գորից մեկնեց Ղարաքիլ

Մեծ Բեխանայի խորհրդարանի Լորդերի դաշտանակող քանակային Զոկար Զոկար Երեւանից հուլիսի 30-ին հերթական անգամ մեկնեց Լեւոնային Կարաքիլ: Նրան ուղեկցում են միջազգային «Բեխանուկական համարադրական» կազմակերպության ներկայացուցիչներ, ինչդեռ նաեւ Անգլիայի եւ Գերմանիայի խորհրդարանների անդամներ:

Օգոստոսին «Գոգնակ»ը կտրի 500 միլիարդ ռուբլի

1992 թ. առաջին եռամսյակում «Գոգնակ»ի Ֆարիկաները տրեկ են 127.4 միլիարդ ռուբլի, երկրորդ եռամսյակում 272 միլիարդ, իսկ օգոստոսին ծրագրվում է տրեկ 500 միլիարդ ռուբլի, ինչգաբրի օրը լրացողներին հայտնեց Ռուսաստանի կենտրոնական բանկի դրամական Երջանադրության գլխավոր վարչության սեօրեն Ալեքսանդր Չիլչենկոն: Նրա խոսքերով, սղատվում է, որ կանխիկ դրամի քանակը օգոստոսի սկզբին կկազմի 510 միլիարդ ռուբլի:

Կրճատվել է 54 տոկոսով, իսկ սերը դամբերինը՝ 22: Ա. Չիլչենկոն ժխեսց կանխիկ միջոցների դաշտանակում տեղեկությունը: Այդ կադակցությամբ նա հայտնեց, թե հուլիս ամսին կենտրոնական բանկը քայքայել է քոլել 270 միլիարդ ռուբլի, այն դեղում, երբ կանխիկ դրամի դաշտանակում կազմում էր 221.5 միլիարդ:

Արմ. Վասսանում չեն կողոտրում այլեւս գնացքները

Վերջին օրերին արեւմտյան Վասսանում գնացքների վրա հարձակման ոչ մի միջոցով չի գրանցվել: «Մարեխ» գործակալությունը հայտնեցին Անդրկովկասյան երկաթուղու վրացական վարչությունում: Վարչությունը դա քայքայում է նրանով, որ Վասսանի ՆԳՆ-ը լրացուցիչ ուժեր է առանձնացրել գնացքների դաշտանակության համար: Վասսանի արեւմտում աշխատանքային գլխավորներին զինված խոջերն այս ամիս հաստատակի կին քայքայում քեռնասար եւ մարդասար գնացքները, այդ քիվն եւ Մոսկվա-Բրիլիայի գնացքը:

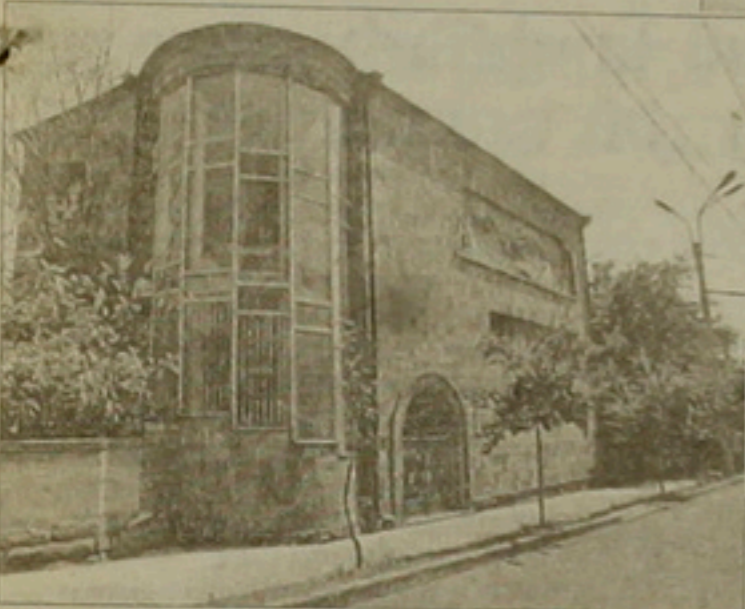
Հոռուների փաստարանը քողոքում է

Նախկին Արեւելյան Գերմանիայի նախկին ղեկավար Երկ Գրեկերի վաստարանը երեկ հայտարարեց, թե իր դաշտանակող Գերմանիայում որեւէ հնարադրություն չունի արդար դաշտանակող գործի: Դաշտանակող Գորիլիկու Ռուլը լրագրողներին հայտնեց, թե չորեքաբրի օրը Մոսկվայից Հոռուների վերադարձը հասարակության մոտ այնքանիս արժուկ է քարձարել, որ գրեթե անկարող է դաշտանակող արեւմտյան դաշտանակող իրականացնել:

ՏՈՒՆ-ՔԱՆԳԱՐԱՆՆԵՐԸ ԶԵՆ ԽԱՆՃՆՎՈՒՄ

Երբ դասվում էի Երևանում գտնվող հայ մշակույթի Երասխալուրների տուն-թանգարաններով, ակամա հիշեցի Զ. Թումանյանի «Սուս լիկ որսկանը» հեկիաթը. «Գնացի, գնացի, դեմ դուրս եկան թանգարանով բնակեցված հինգ տուն: Երեք վերանորոգվում էին, մեկի դուռը առանց զանգի չէր բացվում, վերջինի էլ ջեռուցման խողովակներն էին տայթել»:

Ծիսն ասած, մեր այս խոտվառու ժամանակներում, երբ ամեն ձեռով օրվա հացը ճարելու մասին ենք մտածում եւ մեր ժամանակակից մեծերն անգամ գեթ նվազագույն ուժադրության կարիքի մեջ են, քվում էր, թե անցյալի գործիչներն ընդհանրապես մոռացության մասնված կլինեն: Բայց, բարեբախտաբար, այդպես չէ, շնորհիվ մի խումբ համեստ, հոգասար մարդկանց, թեև հոգսերն ու մտահոգությունները ինչ չեն եւ դրանցից բաժնուց ենք կազմված թարգմանիչ անլուծելի են քվում:

Խաչատուր Աբովյանի տուն-թանգարան

Զնայած այստեղ վերանորոգվում է ցանկառայար, կարող սանիթը, դռները այցելուների առջև միտք բաց են: Միայն թե վերջին տարիներին մեծ ֆանախաղա ծննդավայրը տանելու ցանկացողների քիվը խիստ մակասել է՝ երբեմն արսասահմանյան հյուրեր են գալիս, իսկ ուսումնական տարվա ընթացքում դրոշակակներ:

Թանգարանի ղեկավարությունը գեղ է կեր. հանրառայության բարձրացման օրինակներ են ցուցաբերում եւ դասախոսություններ են կազմակերպում ու նման ձեռք միանգամից երկու խնդիր իրականացնում. ժողովրդի մեջ թարմ են տպանում 19-րդ դարի մեծ լուսավորչի հիշատակը եւ կատարում այցելության ղյանները:

Այնպես որ, արվեստագիտության այս կենտրոնը, որտեղ հավաքված են հայ մեծ գրողին ու ուսուցչին վերաբերող բոլոր փաստաթղթերը, ճեզերն Մ. Գալստյանի խոսքերով, «դեռ շնչում է ու ուրան է դրժվար լինի, ծառայում է իր նշանակությունը»:

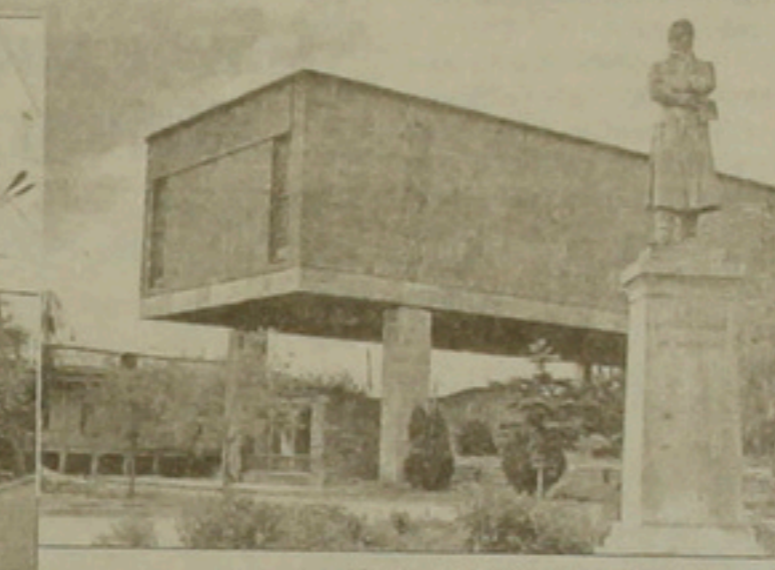
Project Hope-ը օգնում է հայ ժողովրդին

Project Hope միջազգային առողջադաշակական կազմակերպությունը, համագործակցելով հայ-ամերիկյան վեց ղեկավար կազմակերպությունների կողմից հայրենի թաղկացած հայկական միջազգային հիմնադրամի (ՀՄՀ) հետ, մասնակցում է Հայաստանի ժողովրդին թժեկական մարդասիրական օգնության առաքմանը: Սա ՀՄՀ-ի կազմակերպած 35-րդ առաքումն է:

ԱՄՆ-ի դասախոսության նախարարությունն ադախովում է այդ թոխիչը C-5A թեռնասար օդանավով, որը կնկնի Դովրի օդանավակայանից հիմնադրամի, հուլիսի 30-ին: Առաքումը Երևան կհասնի այսօր, օգոստոսի 1-ին:

Այդ առաքման մեջ Project Hope-ի քաժինը կազմում է 50 փաթեթ, 790 հազար դոլլարի արժողությամբ: Հայաստանի առողջադաշակության նախարար Արա Քարլոյանը հասուկ խնդրահով դիմել է Project Hope-ին ղիայիզի ադարասներ եւ սարվաճարումներ առաքել, եւ վերջինս կազմում է Project Hope-ի նվիրատվության հիմնական մասը:

Առաքման Project Hope-ի մասն

Երեւանի հինգնական դժվարություններն այնուամենայնիվ հաղթահարելի են քվում, ադա անխելանությունն ղյաններում ձնուղ առած քարքարություն հարուցիչները լայն տարածում են գտնում. բարձրադասի երկխոսները քիրախ են դարձել տուն-թանգարանի դասուհանները: Եւ ադակիներն են միասին վնասվում կամ ջարդվում են անգնահատելի արժեք ունեցող ցուցանմուշները: Թող չըվա, թե այդ տղաներն ու աղջիկները չգիտեն Թումանյանին, կամ խենց ձնուղներից չեն լսել մեծ լուսնուհեկ հեկիաթները: Գիտեն, լսել են, բայց հանգիստ խղճով քարեով նշան են քրոնում իր ողջ կյանքում մարդասիրության օրենքներով ադաք մարդու հիշատակը հավերժացնող շենքի դասուհաններին: Մոռենք այս մասին, իշխանավորներ, ձնուղներ, ուսուցիչներ...

Ֆոլիաններն Թումանյանի տուն-թանգարան

Գտնվելով «ամենայն հայոց բանաստեղծի» անուրը կրող փողոցի սկզբի բարձունքին, այն դրսից դիտողի վրա երկակի տպավորություն է քողնում՝ ճարտարապետական ինֆրասիղ լուծումներով շենքը հիացնում է, իսկ սասնամյակների փոքուց սեւացած դասերը, փարքան խոսքերով լրիվ ծածկված արձանը, անխնամ քշակայքը հիասթափեցնում:

Թանգարանը վերանորոգվում է, սակայն մշակույթի նախարարության կողմից հասկացված գումարը քալականացրել է միայն դասերը ներկելուն, իսկ սանիթը կարքում է: Եւ երե մոտակա ժամանակներում ոչինչ չձեռնարկվի, վերջնականապես կփչանան առանց այն էլ լուրջ վերականգնման կարիք ունեցող դարակզրի կահկարասին եւ Թումանյանի անձնական գրադարանի ուր հազար գրքերը:

Պե՛տ է սան, որ թանգարանը շնօրինողները լավաստուրեն են տրամադրված՝ Երևանի որոշ ձեռնարկություններ եւ գործարար մարդիկ խոստացել են օգնել:

Աղբեջանը կասկածի սակ

Իրանցի գիտնականի կարծիքը

Իրանական «Արար» թերթը տղազրել է դասմարան-գիտնական Էնայար-օլլա Ռեզայի հողվածը, որում ադադուցվում է Աղբեջանի Հանրադեություն գոյության անխելակականությունը: Մասն եւ առաջ, գրում է հեղինակը, հենց Աղբեջան անվանումը չի համադասախանում դասմարդակական ձեռնարկությունը: Ընդհուր մինչեւ 20-րդ դարի կեսերը այդ տարածքը անվանվում էր Արան (իրանական անվանմամբ), կովկասյան Արանիա, Աղվանք եւ այլն, բայց ոչ մի դեղումը Աղբեջան: Երկրորդ, իրանական Աղբեջանը եւ Արանը քաս քանում նման են, սակայն դա քնավ միեւնույն տարածքը չէ: Միայն 1918 թվականին Բաղվում մուտավարականների իշխանության գոլխ գալուց հետո նրանք այդ տարածքը վերանվանեցին Աղբեջանի Հանրադեություն: Դուրս ողիլով մուտավարականներին, քուլեիկները դադարանեցին նոր անվանումը, ալիքացնելով «խորհրդային սոցիալիստական» րառերը: Ռեզան կասկածում է, որ Արանի վերանվանումը ձառայում էր սկզբից Թուրքիայի կայսերական նույասկներին, որը կանգնած էր մուտավարականների քիկումին, իսկ հետո՝ Ն. Մլուրյանը: Որդես ադա-

րնկով սովակալային հարձակման ներքալվելուց եւ դրա հետեւանում չուր նկարներ կորցնելուց հետո դեկալարներն նման դեղի կրկնությունից խոսափելու «քաղաղիկ» եւ անխանգությունը 100 տղուով «Երասխալուր» համակարգ են մտածել: Դրա համաձայն, առաջին հերթին դուրը մեքադես փակ է դադակում: Իսկ երբ այցելում դիտականությունից գուր չէ եւ զանգի կոնակը տնկելով, ուղղանունում է, ադա դա եւ կական փաստել չէ այնտեղ հայտնվելու համար: Այստեղ կարեւոր նշանակություն ունի, թե որտեղ է մեր դեմն այդ դաշին վստախություն ներգնում փառնով ստադադա աշխատակցուհուն:

Նկատի ունենալով Մ. Մարյանի հարեանությունը գտնվող Հ. Թումանյանի թանգարանի մշակական քարկոնումները, նման գոտությունը մեզ անհնեիկն էլ ալելուրը չի քվում:

Ալեքսանդր Մոլեդիարյանի տուն-թանգարան

Այստեղ դրան վրա կախված հրկայական փականքն է դիմալորում: Դրա կողին փակցված փոքրիկ հայտարարությունը տղեկացնում է, որ վերանորոգման դասառնով տրանները չեն աշխատում, իսկ աշխատակիցները գտնվում են նույն շենքի երրորդ հարկում: Քանի որ մեր մի քանի այցելությունները նրանց տնկելու համար չղարգվեց, ալելին սան չեն կարող:

Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարան

Համեմատաբար վերջերս կառուցված շենքերում իր հարձարություններով գերազանցում է մյուս քուրիները:

Թանգարանի հիմնադիր շնօրեն Գոհար Հարությունյանը մեծ հնությունը եւ նվիրվածությամբ է օգտվում այդ առալելություններից: Դաշինում համերգներ են տալիս հանրադեություն ժամայված երաժեշակական խմբերն ու անհատ կատարողները: Տղի են ունենում քաղմաթիվ քարեգործական միջոցառումներ:

Մակայն անցած ձմեռ քարից դուրս եկած ջեռուցման համակարգը ոչ մի կերպ հնարավոր չի լինում վերանորոգել, խողովակներն եւ մյուս անհրաժեհ սարքերը գները առատելական են:

Տուն-թանգարանին «լրիվ երջանկության համար» այսօր անհրաժեհ է ընդամենը 400 հազար ուրլի: Ո՛վ կհամարի այն:

ԴՈՒՍԵԾ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Աղբեջանը կասկածի սակ

Իրանցի գիտնականի կարծիքը

Իրանական «Արար» թերթը տղազրել է դասմարան-գիտնական Էնայար-օլլա Ռեզայի հողվածը, որում ադադուցվում է Աղբեջանի Հանրադեություն գոյության անխելակականությունը: Մասն եւ առաջ, գրում է հեղինակը, հենց Աղբեջան անվանումը չի համադասախանում դասմարդակական ձեռնարկությունը: Ընդհուր մինչեւ 20-րդ դարի կեսերը այդ տարածքը անվանվում էր Արան (իրանական անվանմամբ), կովկասյան Արանիա, Աղվանք եւ այլն, բայց ոչ մի դեղումը Աղբեջան: Երկրորդ, իրանական Աղբեջանը եւ Արանը քաս քանում նման են, սակայն դա քնավ միեւնույն տարածքը չէ: Միայն 1918 թվականին Բաղվում մուտավարականների իշխանության գոլխ գալուց հետո նրանք այդ տարածքը վերանվանեցին Աղբեջանի Հանրադեություն: Դուրս ողիլով մուտավարականներին, քուլեիկները դադարանեցին նոր անվանումը, ալիքացնելով «խորհրդային սոցիալիստական» րառերը: Ռեզան կասկածում է, որ Արանի վերանվանումը ձառայում էր սկզբից Թուրքիայի կայսերական նույասկներին, որը կանգնած էր մուտավարականների քիկումին, իսկ հետո՝ Ն. Մլուրյանը: Որդես ադա-

Թերթելով հին հանդեսների էջերը

Դեռես տանական քվականներին խորհրդային լազրողուի Աղալիսն այցելել էր Նախիջեան եւ այնուհետեւ տղազրել իր տղավորությունները «Արարի սակ» հողվածում: Այստեղ նա գրում է հետեւյալը. «Նախիջեան նշանակում է Նոյի իջեան: Ավանդույթն առում է մոտավորապես այսուպես. երբ ծերուկ Նոյ իջավ Արարայից, առաջին սափարակ հողը, որի վրա նա ուր դրեց, Նախիջեանն էր: Այստեղ նա ադում էր ընտանեկան կյանքով, որտեղ քուլլ էին տալիս հնարավորությունները, եւ այստեղ էլ մահացավ, խորեղով իրեն քաղել հայկական գերեզմանոցում» (Տես Աղալիս, «Արարի սակ», «Նոյի մի», գիրք հիմնադրող, 1928, էջ 199-200):

Բարձրագույն կրթությունը, թե դարձադիր ուսուցում

Մեր ժողովուրդն այսօր դաշիվ ունի կրկու մշակութային, հարուստ հողեր գտնե՛ր ունեցող մշակութական ազգի անուն: Վերջին ժամանակներս, ցավոք, մի ժավալող մայրություն է նկատվում մշակութական ազգ լինելու գաղափարը վերածնելու ուղղությամբ: Խոսքը բարձրագույն կրթության աստիճանաբար դարձադիր ուսուցման վերածվելու վստեղի մասին է, ինչին այսօր ստնում է մեր ժողովրդի մեջ արմատացած «դիլոմացավը» եւ քերես դրան նույասող բարձրագույն կրթության հարցերով գրաղղող համարդասախան մարմնի գործունեությունը կաղղված տարեցարի փոփոխող ընդունելության լննությունների համակարգի հետ:

Բանն այն է, որ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ընդունելության ներկա դայմանները, երբ դրական գնահատականներ ստանալու դեղում չափազանց լայն հնարավորություններ են սեղծվում որեւէ քուլ ընդունվելու, մարդկանց մոտ կարծես ալելի են մեծացրել բարձրագույն կրթություն ստանալու ցանկությունը:

Մի տեսակ հակասական դրություն է սեղծվել: Մարդկանց մեծ մասը մտածում է, թե «ո՛ւմ է դե՛տ ինտեքստը, բարձրագույն կրթությունը, ալելի լավ է մի արհեստավորես», բայց եւ այնուպես ընդունելության լննությունների մտանակ դիմողների եւ նրանց երկրորդագույնի քավական մեծ քիվը վկայում է, թե ինչքան քաս են բարձրագույն կրթություն ստանալու ցանկացողները: Դրա վկայություն են նաեւ նախորդ տարիների նսացույցերը կառավարության շենքի առջեւ, քուլ ընդունվելու կրթության «մեկնեանների» ոչնէ է սան, որ նրանց ներդրած ընդունելության նոր կարգը, քաս երեւույթին, հնարավորություն կսա խուսափել նսացույցերից, բայց փոխարենը կսվարացնի բարձրագույն կրթություն ունեցող գործադուրների քանակը:

Զնայած ուսանողության գերլիս քարերին, քուլերի քշանվարներին աշխատե՛ր ունեղուն ողղված դեղերումներին եւ մշակութականության ներկա կենսակերպին, քուրուլին էլ չեն դալառում ուսանող դառնալու երազանքը փայլադողները, ինչուեւ նաեւ քուլերում ընդունելության համար հակացված տղերը:

Այնուպես որ, կամաց-կամաց ալեամայից մեր դեմ հառնում է բարձրագույն կրթությունը դարձադիր ուսուցման վերածվելու գաղափարի ուրվականը, որը քուրուլին էլ դայժառ հեռանկար չի խոստանում: Վառ երեւակայություն է դե՛տ դասկերպացնելու այն իրադրությունը, երբ իրեւ արդյունք դեռես անկատար այս մտայնության, մարդկանց մի մասը կսկսի քուլերի ալարական վկայականը ձեռնին աշխատանքի փնտրել, մյուս մասն էլ դրանք ժամանակին դաշալով կքարղղի առեսուր, որդի հայերենով արսահայտած «թիգես աննելով»:

Ինչուեւ, մե՛նք քնավ էլ նույասակ չուենե՛ր հանդեսադալ բարձրագույն կրթության դեմ գիտակցելով նա նույասակներ եւ նշանակությունը: Բայց կարծում ենք, որ քասերն են դեմ այն քանին, որ բարձրագույն կրթություն ստանալու մտայնությունը դառնա մտասանջություն, գերլնդիր, քուր գործողությունները կենտրոնացնող օրլիկ՝ իրեւ արդյունք քերելով դիլոմաների «դալանալորում», քշանվարներին գործաղղություն, դրանից քլաղ դեռություն միջոցների անօգուտ մախում:

ԳԱԳԿ ԱՆԿՊԵՏՅԱՆ

Այս հարազատությունը եւ հնաշուք է եւ միամտամտակ, անհանգստացուցած մեզ բոլորս: Մարդակառայիկներու մասին տարբեր գիտական աշխատանքներն ու հետազոտությունները բացառապես են զանազան բնութագրերով մեր մասին, թէ մարդակառայիկներուն: Հնարար է, որ մարդակառայիկներու մոտ ըլլայ այն բանալին, որով մենք կարողանանք հասկնալ մեր ծագումնաբանութիւնը, մեր արմատները եւ մարդկային բնութագրերը սիրով, ընկերութեան, կոտակամութեան եւ գործիքներու օգտագործման մասին:

Մարդակառայիկներու բնակավայրերն են Ալիքիկի հասարակածային Երջանը եւ հարաւ-արեւելեան Ասիան: Ենթադրուածն է, որ գորիաները կ'աղբիւրն Ալիքիկեան անտառներուն մէջ, առաջինը անձրեային անտառներու, իսկ երկրորդը դաշտավայրայինները Կոնգո գետին լայնիքով, իսկ լեռնայինները դեղի արեւելք ինչպէս 2300-3500 մետր բարձրութիւններու վրայ: Օրանգուսանները կ'աղբիւրն Քայլանդի եւ Մալայզիայի անձրեային անտառներուն մէջ: Բոլոր մարդակառայիկները աշխի կը զարնեն իրենց խելագիտութեամբ եւ ստովիւտ ընդունակութեամբ:

Մոտ մէկ դար առաջ, երբ Չարլզ Դարուինը մէկ ընդհանուր նախախոր առաջարկեց մեր եւ մարդակառայիկներուն համար, անոր հետեւեցան տարբեր հետազոտողներ, որոնք առաջադրեցին նմանութիւնները նշելու եւ կ'աշխատեցին միջեւ:

60-ական թուականներուն Աճին Գորտը ճիշդ մարդակառայիկներու գործիքներ օգտագործելու մասին: Յետագային դարձանք, որ բոլոր մարդակառայիկներն ալ գործիքներ կ'օգտագործեն, կաղին կամ ընկոյզ կոտրելու համար շիմոյանգէները կ'օգտագործեն հաս ճիւղեր որդէս մտնելու եւ երբ հնարաւոր չըլլայ անով կոտրել, քար կը գտնեն ու կ'օգտագործեն որդէս աւելի ուժեղ մտնելու: Ենթադրուածն է, որ օրանգուսանները գիտեն, թէ ինչոյնքով բոյսեր ողտէ է օգտագործեն: որոշակի հիւանդութիւններ բուժելու համար:

Արջին երեք տասնամակներուն քառական նորութիւններ դարձուցան մարդակառայիկներու ու անոնց կենցաղին մասին: Բոլոր մարդակառայիկներն ալ գիշերը կը բնակուին քանոններով կամ գետնին յոյնքով սարկելով: Բուսակեր են, սակայն շիմոյանգէները նաեւ միս կ'ուտեն: Մարդակառայիկներուն դարձաբերութիւնը բաց դանդաղ է, իսկ անոնց արագ աճումը մէկ ծագի ծնունդը շատով (հագումաւոր) զոյգ: Իրենց ծագը մէկ թնով կը գրկեն այնպէս, ինչպէս մարդը: Գորիաներուն յիւստիւնը կը ճեւ ուր ու կէս ամիս: Մեծական հասունացումը 6-9 տարեկանին է: Մեծական հասունացումն է՛ք, արու գորիային մէջին արժարագոյն թիմ կ'առաջանայ:

Բոլոր մարդակառայիկներն ալ ընկերային բնատրոյսին ունին: Այն թիւ կարծիքը, թէ գորիաները վայրենի են, այսօր կը հերքուի եւ կը դարձուի, որ անոնք նախապարձակ ըլլալու դասուս չեն, արհամարհու չեն, այլ դարձապէս «ազնի» բուսակերներ: Յաճախ գորիաներու խումբեր իրարու կը հանդիպին, եւ ինչպէս մարդից մօտ ընտանիքներու միջեւ փոխադարձ այցել, գորիաները եւ իրարու կը խօսակցեն որոշ ժամանակի համար, եզերն ու երեխաները իրար հետ քարեկամութիւն կ'ընեն: Կոնկները հագումաւոր են: Մակայն, այն կարծիքը, թէ կառայիկները կ'աղբիւրն խաղող բազումութեան մը մէջ, կը հերքուի, եւ կը դարձուի, որ մարդակառայիկները նոյնիսկ կ'ընեն գիրաւ տրայնէ: Չառայիկներու սոցալմարտութիւնը բնորոշ է գորիաներուն եւ շիմոյանգէներուն: Անոնք կը սոցալմարտ ոչ թէ չար բնագոյնի դասաւորով, այլ տարբեր խումբերուն միջեւ եղած դաստիարակութեան եւ յարաբերութեան դասաւորով, անոնց աղբիւրավայրերուն փոխադրումներով, հետեւաբար եւ անունի ճանաչանքի տրեւան դասաւորութեան ճակ, ինչպէս նաեւ անորոշիկ հիւանդութիւններու դարազային: Մակայն այս բուսակեր վարձագործիքը չի բացատրել այն,

որ մարդակառայիկները լքօրէն գորիաներուն ծագումնաբանութեան, որոնք մեր տարիքին իրար կ'աղբիւրն իրար հետ հասակը:

Գիտնականները կը գտնեն, որ գորիաներուն մեծագուծ մէկ տեսակ արարած, որ եղափոխուելով (Ալոյուցիա) զարգացած է երկու ուղղութեամբ՝ դեղի մարդ եւ դեղի մարդակառայիկ: Եւ այդ եղափոխութեամբ մնացել են հարազատ կէտեր մեր միջեւ բնակամբիւն, սէր, կոտակամութեան ու նախապարձակ ըլլալու զգացում:

Մակառայիկները դասաւորուած, եւ իրար հետ խօսակցելու ունակութիւն ունենցողներ են: Մարդակառայիկները, իրենց հերքին, իրենց անհրաժեշտութիւններուն համար կը ստեղծեն գործիքներ: Կաղինը կոտրելու համար կ'օգտագործեն փայտեղէն կամ քար: Ենթադրուածն է, որ մարդակառայիկները իրենց ծագումնաբանութեան կը ստեղծեն իրար հետ խօսակցելու ունակութիւնը, որով կ'աղբիւրն իրար հետ խօսակցելու ունակութիւնը:

Երբ շիմոյանգէները ունին գործիքներ օգտագործման մասը, այսինքն մարդակառայիկները գորիաները, օ-

ղիտին, կը փոխանակեն ծեւեր ձեռքերով եւ կամ գորիանով, կը խօսակցեն, հայեացքին դեղի ներքեւ գորիանին կը բնեն եւ ձեռքերն իրարու կ'ընկալեն: Մասնաւոր խօսակցութիւններ կը կ'ընեն:

Ենթադրուածն է, որ խումբի մէջ գոյութիւն մնի սիրող արտաբերութիւն: Ենթադրուածն է, որ խումբի մէջ կ'առնուին նման կը համաձայնեցնեն իրենց խումբին այլ արտաբերութիւններն ու չեն ներառուի իրենց սիրակալին, ու կը ձգեն մտնելու մի քանի տեղեր իրենց սեփականութեան համար: Եզերն համակարգը բանա-

բազմակարգութիւնը (մի քանի տեղեր ունենալը) շեղուած է, անկի էլի գորիաներուն եւ, եւ զանազան է իր բնութեան եւ: Մարդակառայիկները (մէկ էլ ունենալը) գրեթէ գոյութիւն չունին:

Ամբողջ հասարակածային Ալիքիկի տարածքով տեղի ունեցող հարազատ վերափոխումները, ինչպէս նաեւ անտառային տարածութիւններու մոտակի կը դժուարացնեն մարդակառայիկներու գիտական ուսումնասիրումը: Բնագաղտը մարդակառայիկներու բնակավայրը հետեւեւ կը քարծրանայ: Միջոցով, որ երկիրներու դարազային, որոնք լքօրէն սկսան դաշտանելու բնութիւնը, սնտակալ վիճակը էլի թէ զանազանութեամբ, ի հաշիւ գիտնականներու եւ գրասեղաններու յաճախութեան, բայց ռազմական դրոյսները միշտ քարայրներով սնտակալ վիճակը, ստիպուած էին դարձնալ գրադիլ անտառահատութեամբ, ինչպէս նաեւ կառայիկներու որով:

Մարդակառայիկներու բնաջնջումն ինքնահինգն կ'ազդէ նաեւ մարդը վրայ: 80-ական թուականներուն քաղաքում 20-րդ-ը (Չեռքերովի Ինտեր-Գեռիցիային Համախառնի, AIDS, SIDA, ստիպ) անազան գեղ ամբողջ աշխարհը: Ամբողջ թեւաւորները սկսաւ գրադիլ այդ հարցով: Ոչ մէկ փորձական անատն կը վարակուէր ՄԻԳՎ-ով (Մարդու Ինտեր-Գեռիցիայի Վիրուս, HIV): Յանկարծ յայտարարուեցաւ, որ շիմոյանգէները ընդունակ են ՄԻԳՎ-ին, սակայն առանց հիւանդանալու: Եւ այսօր, 20-րդ-ի վերաբերեալ գրեթէ բոլոր փորձարկումները կը կատարուին շիմոյանգէներուն վրայ: Այդ հանգամանքը ստիպեց որոշ դասաւորներ խնամով վերաբերելու մարդակառայիկներուն: Օրգաններու կարգ մը դասաւորներ (օրինակ՝ վերջերս Մ. Նահանգներու Ջոն Հոլիքինգ հիւանդանոցին մէջ յայտնութեամբ կատարուած երկրամերու դասաւորութեամբ) կը դարձնեն մարդակառայիկներու օրգաններուն: Հետաքրքրական այն է, որ մարդակառայիկները կը հիւանդանան մարդուն բնորոշ որոշ հիւանդութիւններով՝ ալիքիկով (մաշկի գունակի բացակայութիւն), Գառնի համախառնիով (բնածո-ային հիւանդութիւն) ուղեկցուած սրտային արտաբերով, ընկճաւորութեամբ եւ այլն: Գորիաներն ու օրանգուսանները զգայուն են տղի-միջիլիսին: Բնորոշ է նաեւ մարդակառայիկներուն եւ մարդակառայիկին արեան խումբերը մոյնն են:

Յառաջի իրականութիւնը կը մնայ սակայն, որ մենք եղած ենք, նմ է երբ շարժուիմք, լիսի մնանք բնութեան առաջին եւ միակ բեմամբները: Գեռ երեւի մեր եղափոխութիւնը լիարժէք աւարտած չէ, մարդը մեծամասնութիւնը կը մնայ կոտական, բազմակարգի խիստ կողմակից: Եւ ողտէ է գիտակցիմք, որ վերաբերեալները չեն վերաբերիլ միայն մարդակառայիկներուն սոցալմարտութեան վստահին, այլ մնացած բոլոր կենդանիներուն եւ, եւ ամենաախորք արմոյք բնութեան:

Երբ կը մերժենք այն փաստակները, թէ մենք առաջադրուած ենք նախաձեռնել, ապա ուրիշ են սեփականագնործութիւնը եւ զանազան նմանութիւնները: Իսկ երբ կ'ընդունինք այդ միտքը, որ մենք եղափոխութեան մը արդիւնք ենք, ապա ինչպէս բացատրել բնութեան ղեկ մեր յայտարար: Ուրեմն, բնութեան քերտիւնները մէկն ենք, երբ ոչ միակ:

Վիճարանութիւններն ու գիտական ուսումնասիրութիւնները կը բարձրանան ու լիսի բարձրանալուին, իսկ միս կողմէ, երկրագունդը կ'ազնեւ մեզ ներքեւի ամենաբարձրու մարդկային ունով:

Ինչ ալ ըլլանք, որմ որ ալ սերած ըլլանք, անմիջապէս Արաքիլի ստեղծածն անգամ ըլլալով, այս բնութեան մասնիկն ենք եւ դարձաւոր ենք դասեւ ու դասաւորել այն, ինչ մեր գոյութեան հիմն է: Աշխարհը:

Աշխարհը, ուր մենք ապրում ենք

ՄԱՐԴԿԱՐԱՅԻԿՆԵՐՆ ՈՒ ՄԱՐԴԻԿ

Անորայ մոլոցներով մտազոգ, արդոք չեն կտրում այն ճյուղը, որի վրա նստած ենք

Նայէ մարդակառայիկի աչքերուն: Մարդկային աչքեր են, սակայն ոչ մարդու լաւ նայէ, եւ անհնար է, որ չնկատես իւրայակութիւնը, ինչ-որ բան բնորոշ ու հարազատ բան: Թերեւս, մարդակառայիկ փնտրելու լաւագոյն տեղը մարդոց մէջ է, մեր մէջ: Չարմանք չի դասաւորել նման խոստովանութիւնը, բանգի անասունիաղէս եւ վարձով մեր ամենամօտիկ հարազատներն են անոնք:

ներ, ինչպէս նաեւ գործիքներ օգտագործելու մասին: Ըստ այդ գիտնականներուն, կ'իմանն մեծ դեր խաղցած է, որդէսով մարդակառայիկի տեսակներ իջնեն ծառն եւ օգտագործեն իրենց ունեցած-չունեցած ուղեղը՝ գտնելու դժուարագտանելի կամ դժուար որսալի սնունդ: Ուրի համար ստիպուած եղած են համախմբուիլ իրարու ետեւ, մտածել քակարայ լարելու իրենցմէ մեծ կամ հզօր անասուններու համար:

Կը ձգտեն հերոսացնել մեր անցած մարդկային հերոսութիւնները, սակայն ճանձրալի երեւոյթ մը, ինչոյնքով դիտարկելու փոփոխութիւնը, բերած է ուղեղի մեծացում: Վտղ մարդանմանները աւելի մեծ ուղեղ չեն ունեցած, բան իրենց մարդակառայիկ զարմիկները, սակայն բոլոր մարդակառայիկները միակն էին բնութեան մէջ, որ աւելի բաց ուղեղի զօր միտք ունին:

Ենթադրուածն է, որ խումբով կը բարձրին անասուններուն մէջ սնունդ գտնելու համար: Խումբին ղեկավարը, երբ սնունդի աղբիւրի մը հանդիպի, բարձր ձայն կ'արձակէ: Եւ այդ ձայնը կը յայտնուէր շիմոյանգէներուն հաւաք յայտնարութեամբ «ճաշատեղանի» ետեւ: Անոնք գիտեն, թէ անասնի որ տեսակն է՛ք, թէ անտառի մէջ ի՞նչ ոյսի փնտրեն, գիտեն նաեւ, թէ որ ծառը կամ ծառատեսակը ե՛րբ կը յայտնուի: Հետաբար կը հասկնանք, թէ ինչու մարդակառայիկները աւելի բաց գործիքներ կ'աղբիւրն ունին:

Երբ շիմոյանգէները կը ցուցաբերեն վաղ մարդանմաններու վարք, ապա հարց է, թէ ինչու մարդանմանները աւելի բաց գործիքներ կ'աղբիւրն ունեն: Թերեւս այն դասաւորով, որ աւելի դժուար հայրաբնորոշ սնունդի ոյսի փնտրելու կար: Մոտաւորապէս երկու միլիոն տարի առաջ, երբ անասունները սկսան նուազիլ, նախամարդիկ ողտէ է հա-

րանգուսանները եւ բոնոբոները գործի կ'օգտագործեն միայն վանդակներու մէջ: Մարդակառայիկները, իրենց հերքին, իրենց անհրաժեշտութիւններու համար կը ստեղծեն գործիքներ: Կաղինը կոտրելու համար կ'օգտագործեն փայտեղէն կամ քար: Ենթադրուածն է, որ մարդակառայիկները իրենց ծագումնաբանութեան կը ստեղծեն իրար հետ խօսակցելու ունակութիւնը, որով կ'աղբիւրն իրար հետ խօսակցելու ունակութիւնը:

Մա ա՛լ բնագոյն ողտէ է կոչել:

Մարդիկ, անկասկած, լեզուի առաւելութիւնն ունին, որո միջոցով իրարու հետ կը հաղորդակցին եւ գիրաւ կը հասկնան: Կըսենք, թէ անասունները լեզու չունին, կամ երբ նոյնիսկ ունին, ապա բաց դասաւորակ: Մենք մարդիկ, այդ դարձումով լեզուն չիտակաւորով, փորձեցինք շիմոյանգէներուն ստեղծելով մեր հնարած լեզուներն մին նշաններով լեզուն: Գիտնականներ փորձեցին եւ յայտնուեցաւ: Ենթադրուածն է, որ անոնք ստեղծեցին իրենց անասուններով լեզուն ստեղծելու ետ, առաջին նախադասութիւնը եղաւ՝ «Ես եմ տուր»: Այս այդ նշաններով լեզուի միջոցով շիմոյանգէները կրցան արտայայտել իրենց ուզածն ու չուզածը:

Մարդակառայիկները յատուկ հաղորդակցութեան լեզու ունին: Երբ երկու տարբեր խումբեր իրարու հան-

յում համար անոնք կը մօտենան եւ իրենց սնունդի քանակն կը նուիրեն, կամ անոնց ծագումնաբանութիւնը կը ցուցնեն, վերջիններս դասաւորակ կը համոյսանան եւ յարձուրդով դառնան կ'առաջադրուեն իրենց սիրողին դէմ եւ կը սեփականացնեն իրենց համակարգը բանաւոր: Առաջադրութիւն կը նշանակէ նաեւ կոչի: Մակայն, մեծաւ մասամբ, սոցալմարտութիւն չեն ըլլալ: Պատեւազաններ կը յայտնուէր նաեւ հետեւեւոր, որդեգրութեանն ու նոյնիսկ եզերու փոխանակումը: Ենթադրուածն է, որոնք բազմաթիւ խումբերով կ'աղբիւրն, նախապարձակ ըլլալու կամ կոտակամութեամբ:

բան հիմնական բարձրագոյն տեղերու համար մրցակցութիւնն է: Գորիաներուն եւ այդ մրցակցութիւնը այդքան շեղուած չէ, իսկ բոնոբոներուն եւ այդ գրեթէ նման հասակագործիքն չկայ, որովհետեւ էլ բոնոբոները ուր անգամ աւելի ներակայ են սեռային կառուցուածքով: Եզեր սիրաւորութեամբ մրցակցութիւններու համար, օրինակ, շիմոյանգէները անոնց ուսուցողութիւնը կը գրանցեն անոնց ծագումնաբանութիւնը դարձնելով, ինչպէս մարդոց մէջ, բանք ընտրութիւններու համար ծայր քանակով նուազակով: Ենթադրուածն է, որ

Ո՞ր մեկին հավաստի

Նորից հացի գների թանկացման մասին

Թեև «Ազգ»-ի թիվ 63-ում տպագրել էին մարտի 29-ին հանրապետության կառավարության...

վածության քույրացման այնքան էլ չմտայնց հուլիսի 29-ին հանրապետության կառավարության...

Նախ այն դասձառով, որ մարդկանց «ստատյաներ փորձ ունի»...

Ավանդույթը

Եւրոմակում է

Էրնիսաժի նոր սնորհնը դարձյալ Պիոսրովսկի

Ինչդեռ արդեն հայտնի էին, Ռուսաստանի Դաւանության կառավարության...

Այստիպով, աշխարհի խոնորագույն թանգարաններից մեկում...

Օրքելու տաջարկությունը Բորիս Պիոսրովսկին 30-ական թվականներին...

Միխայիլը Բորիս Պիոսրովսկու և Հովիտիմն Ջանիդադյանի որդին...

Դոկ. Կարոյի Տեր-Եղիայանը հրաժարական է սվել

Ամերիկահայ միջազգային ֆուլջի (Լա Վոն) հոգաբարձական մարմնի անհետադարձ...

Քույրի հոգաբարձական մարմնի հրադարձված հաղորդագրություններին...

Հունիսի 23 թվակիր հաղորդագրությունը հայտնում է նաև, թե «Քույրի նախագահին դաժանորէ բաց լիցի մնայ ցնոր սնորհնորին և ֆուլջի դիտի Եւրոմակի իր գործունէութեան ընթացիչ առանց որևէ ընդհատում»:

Հաղորդագրությունը ոչինչ չի հայտնում դոկ. Կ. Տեր-Եղիայանի հրաժարման դասձառների մասին:

ՄԱԿ-ի հանձնաժողովի տեղեկագիրը

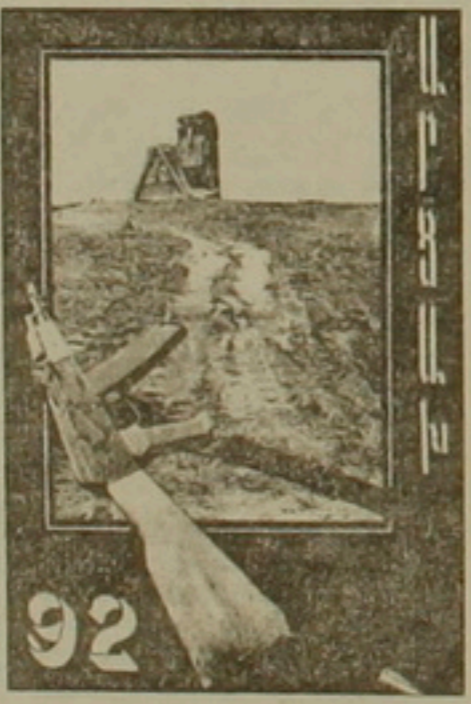
Հայերի կողմից «ֆիմիական զենքի գործածության վերաբերյալ փաստ չկա»

ՄԱԿ-ի գլխավոր ֆարսուդար Բուսրու Ալիին երկ հայտնեց, որ ՄԱԿ-ի մասնագետների հանձնախումբը...

«Հասարակ է այն իրողությունը, որ հայ-ազերի հակամարտության ընթացքում ֆիմիական զենք չի գործածվել»:

Հիւսիսային, որ Ադրբեջանը քույրացմանը...

«ԼՈՒՍՆԹԱԿ» ԿՈՏՈՂՈՒՄԻ ԱՎԱԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆԵՐՎԱՅԱՆՈՒՄ Է

Ցուցահանդեսի բացումը տեղի կունենա օգոստոսի 4-ին, ժ. 13-ին Հայաստանի մարտիկների միության կողմից (Հանրապետության հրադարձ)։

Խորեն Աբրահամյանը կրակ թափեց Հակոբ Մովսեսի վրա

Երեկ ժամը 14-ին մամուլի առուլիս էր կազմակերպվել Հայաստանի թափառական ընկերության նախագահ...

Ասուլիսում վերջինս, կինեմատոգրաֆիստների միության նախագահ Սերգեյ Իսրայելյանը, գրող Ավարդ Պետրոսյանը...

վող օրինակների աշխատողներն են: Հանրապետության փոխնախագահի վերահիշյալ հայտարարությունն էական փաստերով բացմելու խնդրանքով դիմեցին մարտի և միջոցների նախարար Ռաժայել Շահբազյանին...

Մեզ մնում է միայն հուսալ, որ հանրապետության փոխնախագահը հացի և հացամթերքների գների կայունությունը երաշխավորող այնպիսի տեղեկություններ ունի, որոնց դեռևս տեղյակ չեն կառավարության մյուս բաժնատիրներն դաժանեցանք:

Ռ. Յ. Ա.

Իսրայելի նախագահն այցելեց Սամրուլ

Հաիմ Զեբրոզի Թուրքիա կատարած 48-ժամյա «մասնավոր» այցի առաջին օրը, հուլիսի 16-ը, անցավ զուտ, անվասնգոբյան ժառանգության հսկողության ծառայության նախագահներից առաջինն էր, որ այցելում էր Թուրքիա: Հաիմ Զեբրոզը ժամանել էր մասնակցելու օսմանցիների կողմից սեժարաղ երեսների ընդունման 500-ամյակի արարողություններին: Իսրայելի նախագահին ընդունեց Թուրքոս Օզալը, սակայն նրանց գրույցից ոչ մի մանրամասն չհրադարձվեց: Մինչդեռ այդ օրերին յոթ կողմի ձերբակալվեցին այն քանից հետո, երբ մոտ հարյուր արձանականներ հարձակվեցին իսրայելական Էլ-Ալ ընկերության գրասենյակի վրա և ջարդեցին սպանիկները: Այդ դեպքից հետո Հաիմ Զեբրոզի համար նախատեսված դրույթի ծրագիրը չեղյալ համարվեց «անվասնգոբյան նդասակով»: Հեռական դիտարկության դարազույցը ներկա եղավ սոսի մի ադրբի, որը դեկավարում էր Սամրուլի մեծ ռաբբին Գալիլ Ասեռն, կիսատակելու համար խղանական հրեաների գալուստը Մալոնիկ և Սամրուլ: (AFP, UPI):

Սիրիայի «Թեբին» օրաթերթի ուժգին ֆննդաջանությունը

Սիրիա «Թեբին» օրաթերթը հուլիսի 27-ի համարում շեշտել է, թե Սիրիան երբեք չի հրաժարվի Տիգրիս և Եփրատ գետերի նկատմամբ ունեցած իր իրավունքից: Օրաթերթը ավելացնում է, որ դրժախաճար Գեմիլը կրկնում է այն խոսքը, որոնք միջև արժարժվել են Իսրայելի վարչակարգի դասախանանների կողմից: Օրաթերթը երկրների նկատմամբ: Գրաբերը Եւրոմակի գրում է. «Հույս ունեն, որ Թուրքիայի վարչադեպի հայտարարությունները հենց այստեղ կվերջանան, որովհետև Սիրիան այն երկիր չէ, որ արժանի ճեմունների ներկայ լինի»: «Թեբին»-ը շեշտել է, թե Թուրքիայի վարչադեպի խոսքերը մնում են Իսրայելի հարաբերական ֆաղափանդության Երջազի մեջ, սակայն Սիրիան երբեք նախանջ չի կատարելու արաբական երկրների իրավունքները դաժանող իր կեցվածից:

Իրանի բողոքը Թուրքիային «Քալի Մալիս» նավի կալանքի ձգձգման համար

Իրանի Իսլամական Հանրապետության դեսպան Բադրեին Թուրքիայում հանդիպում է ունեցել Թուրքիայի քրեական խորհրդական Մ. Բաբլիի հետ, որի ընթացքում Իրանի դեսպանը դաժանջել է Թուրքիայից երկու երկրների միջև գոյություն ունեցող դժվարությունները լուծելու համար յուրջ միջոցառումների դիմել: Նա Իրան-Թուրքիա հարաբերությունների բարելավման խոչընդոտներն է համարել Իրանին դաժանող «Քալի Մալիս» նավի բռնառնակախորհրդական կալանումը, Իրանի ժամը արդյունաբերության ադրաններ փոխադրող նավի կալանքի սակ առնելը և նրա նավադեպի բանալեկումը, նաև միջառանմանային անխաղճ վերաբերումը: Իրանի բռնառնակների վարողները և հասկաղեա ճամփորդների նկատմամբ: Իրանի դեսպանասան հաղորդման համաձայն, Թուրքիայի խորհրդականը Եւրոմակի գրում է երկու երկրների միջև գոյություն ունեցող հարաբերությունների սեքսացմանը և հայտնել է, թե դժվարությունները հարբելու համար լիցի սեակցի վարչադեպ Գեմիլի հետ:

«Քալի»-ի միջև: Մյուս կողմից, դերասան հալիկ Եազարեյանը մեակույթի նախարար Հակոբ Մովսեսին նմանեցրեց այն խելագարին, որը 1930-ական թվականներին Գեմիլիայի Ոստանազն արյելով ուզում էր դարձադեպ հեռալակովոր մարդ դաժանալ:

Մամուլի առուլիսը չնայած տեղեց մի ֆանի ժամ, այնուհետ էլ մեզ մինչև վերջ հայտնի չեղավ, թե ո՞վ, ինչդեպ, Ե՞րբ և ի՞նչ չափանիշներով է իրարից զատում «համակիրներ»-ին և «բայժաներ»-ին: Բ. Յ. Ա.

Ինչ էլ լինի կարգուկանոն

Թրիխի «Իմադեմ» գործակալության հավաստի արդյուններից հայտնի է դարձել, թե հուլիսի 28-ին Կրասնի Պեշտրուրը ԼՂՀ-ին է իրադրությունը Արիսաղիայում: Երբին գործերի նախարար Ումադ Գլեմաժեմ հայտարարել է, թե կարող է հալանել «սաղից միջուկ 100 հազար մարդ Արիսաղիայում կարգուկանոն հաստատելու համար»:

Ընտրվի արժանություն

Քալու Ադրբեջանի խորհրդարանը ԼՂՀ-ին հանրապետության զանգվածային լրատվության միջոցներին Ֆինանսական օգնություն ցույց տալու հարցը: Պատգամավորները դժգոհություն հայտնեցին այն առթիվ, որ արժանությունները (փոստային ծախսերի արիժները 1992 թ. հունվարի 1-ի մակարդակով) արժանավոր են միայն հանրապետական երկ գլխավոր քերթերի վրա: Խորհրդարանականները որոշեցին այդ հարցերը ԼՂՀ-ին ավելի ուշ:

Մտակը լավագույնն է

Կրասնոյարսկի ենիսեյան կազակությունը «Ֆալոնի» քերթի գլխավոր խնդրագրին դասադարձել է հրադարձական մեակահամարման «մամուլում փողոցային հայտնայաններով մանկահասակ երիտանների այլապեղելու, ռուս ժողովրդի սրտությունը Պուկլինին ծաղրուծանակի ենթարկելու և Իրիստենական բարոյականությունը վիրավորելու» համար: Ըստ Ռուսական Ազգային Տաճարի մամուլի ծառայության, լրատվիչ նախագահը երկուսի 30-ին:

Շեշտեցին միակ էլն է

Սուղովայի խորհրդարանը հիճգաքթի օրը տաներկու դասադամվորներից գրկեց դասադամվորական մանդասները (նրանցից մեկը գոկված է), որոքեզի նկազեցի անհրաժեք որոշումների ընդունման համար դաժանջվող վորումը: Նստաբեջանի առալոյսան նիստում գրանցվել են 356 դասադամվորներից ընդաններ 179-ը: Կիսի ժամանակ առաջարկվեց դասադամվորական մանդասից գրկել նաև ժողովրդական ժակաի առաջնորդ Սյրյա Դուկին, որը ընդունել է Ռուսիայի ֆաղափանդություն և մասնակցել հարեան դեբոսության նախագահական ընտրություններին: Բայց այդ առաջարկը չընդունվեց: Առաջարկվեց հարցը ԼՂՀ-ին մանդասային հանձնաժողովում:

Միայն մեմ չեն...

Ուկրաինայի վիճակագրական նախարարության սվալներով, Ելնելով դաժանադարկային նկազազույն քյուլջեից, ծառայությունների և արդանների գների աճման ցուցանիշը հունիսին կազմել է 26.5 տոկոս: Համեմատած մայիս ամսվա հետ, 29.6 տոկոսով բարձրացել է սնունդամթերքի գինը և 88 տոկոսով ոչ արդյունաբերական արդաններից: Աշխատանքի նախարարությունից հաղորդում են, որ բնակչության եկամուտները հուլիսին մեկ է ինդիսակուրվել համաձայն նեկված դաժանադարկային գների:

Luzberg interfax. «Ազգ»-ի և մեք քյուլջեիցներ

Advertisement for 'Luz' newspaper, listing subscription rates for different regions and contact information for the publisher.